

se napravi, če se na 12 delov nesoljenega masla ali putra vzame 1 del kafre in oboje dobro skupaj zmeša. Kakor je tedaj več ali manj vimena oteklega (včasih je celo oteklo, včasih le polovica ali še manj), se vzame kafre in putra več ali manj; z 12 loti putra in 1 lotom kafre se bo že večidel izhajalo. Po teletu ali tudi pred teletom, včasih tudi drugokrat, se vname vime in oteče večidel po prehlajenji, če merzla sapa na vime piše, ali če krava na merzlem in mokrem leži, ali se ji vime z merzlo vodo umiva itd., včasih napade ovčec vime tudi po kaki notranji bolezni. Spiranje vimena z mlačno vodo, — podstavljanje krop, kuhanega ječmena ali kaj takega pod vime, — mazanje z maslom ali kako drugo mastjo itd. so sicer pametne reči, pa z vsem je dosti opraviti, in če se prav skerbno ne opravi, se vime še lože prehladi. Kaferno mazilo pa nikakor ne škoduje, ampak pomaga tako gotovo, da malokrat vime terdo ostane ali se zgnoji.

„Zeit. f. L.“

(Kadar komat ali druga oprava konja ali vola do kervavega odergne), naj se mehke rute v svinskem žolcu (Schweinsgalle) namočene večkrat na dan na rano pokladajo. Kolikor stareji je žole, toliko bolji je; večidel pomaga hitro. — Tako beremo v dunajskem gosp. časniku. Pomoček je res lahek in dober kup. Kadar gospodar prešiča kolje, naj si spravi svinski žole, da ga bo imel za potrebo, ker je žole po tem priporočilu še toliko bolji kolikor starji je.

Obertnijska novica.

(Imenitna znajdba za žganjarije). Primerilo se je gospod prof. dr. Klecinskemu, izverstnemu kemikarju na Dunaji, da je v mjiilu (žajfi) najdel neko posebno lastnost, ktera žganju vzame smodno olje (Fuselöl). Ko je važno reč prav po naključbi našel, jo je gnal dalje in po daljnih skušnjah je najdel:

1. po destilaciji z mjiilom (žajfo) se vsakemu žganju popolnoma odpravi smodno olje, naj je žitno ali krompirjevo;
2. smodno olje, ktero se je v mjiilo po tem ravnanji vsedlo, se dá iz mjiila spet popolnoma ločiti in čisto dobiti; mjiilo pa, iz kterege se je pregnalo olje, je potem spet za drugo odsmodovanje (Entfuselung) pripravno;
3. po tem ravnanji se v žganji tudi več močnejega vinskega cveta (špirita) napravi, kakor če se ono olje preganja brez žajfe, ker žajfa vodo v sebi zadržuje in le tisti viiski cvet izpuhteti dá, kteri je manj voden;
4. za vedro naj bolj po smodi dišečega žganja so dovelj 4 funti žajfe;
5. mjiilo za to rabo mora biti iz natrona napravljeno ali tako imenovana terda žajfa, ne pa iz kalija ali mehka žajfa.

Nož, žlica in vilice.

Nož je z vilicami sedaj na naših mizah zmiraj skupaj; sta kakor zvest mož in žena, ktera se nikdar ne ločita. Al taka ni bila nekđaj; pred polovico 16. stoletja tudi v Evropi (v našem delu sveta) niso imeli vilic na mizi, kakor jih še dan današnji nimajo Arabci, Turki, Perzi, Hindi in Malaji, Mongoli, Kitajci in Japanci, sploh vse jutrove dezele ne, ki spoznavajo mahomedansko, brahmansko in buddhaisko vero.

Nož z vilicami tedaj, kakor smo rekli, tudi v Evropi nekđaj ni hodil na mizo. Nož je bil samec brez vilic na mizi. Nož pa je že sila sila staro orodje; nož najdemo že pri najstarejih narodih. Z vilicami se je združil nož še le pred kakimi 200 leti. Pred 200 leti so bile vilice še zlo nerodna, kakor pravimo, samorodna stvar; imele so dve rogovili ali razsohi, s kterima se ročaj ni nič kaj ujemal. Pred 200 leti niso tedaj vilice mislile, da bojo z nožem stopile v tak terden zakon, da eden brez drugega ne bo

mogel biti. Nož pa žlica sta bila nekđaj mož pa žena na mizi; žlica je že zlo stara stvar, pa nekđaj je bila sila kratka in okrogla, pa ne podolgasta kakor je dan današnji.

Žlica je tako stara kakor nož. Stvarnik sam je človeku v pesti ali šaki podoba dal za žlico, pa tudi lušinje orehov, buč itd., kakor pokrovi nekterih žival so naravnost žlice, s kterimi moremo to in uno stvar zajeti in jo k ustam nesti. Naši paganski (ajdovski) predniki so si napravljali iz glina žlice, ki so bile okrogle skledice, kterim so tudi iz glina pritisnili ravne ali pa zakrivljene ročaje. Južni Afrikanci so si delali lesene ali rožene žlice; Evropejci so bili prvi, ki so si jih napravili iz železa in druge kovine. Slovani imajo večidel lesene žlice.

Čeravno so vilice veliko mlajše memo noža in žlice, so pa vendar, kakor smo rekli, precej stare. Tudi natura sama je pokazala človeku več stvari, po kterih si je lahko posnel podoba žlice. Vsak gojzd mu je na drevju pokazal na milijone vilic z dvojnimi in trojnimi rogovilami. Stari Egipčani so že poznali in rabili senene vile, ki so prav za prav tudi le vilice. Ali niso tiste železne ostve, s kterimi ribiči zasačujejo morske some, tudi le velike vilice, s kterimi človek sega v veliko skledo morja, da si iz njega zajema hrane? In kaj je človeška roka s svojimi persti drugzega kakor podoba vilic, pa tudi podoba žlice.

S čim pa ljudstva, ktere nimajo vilic, kakor Turki, Kitajci in drugi, nosijo jedila v usta? Odgovor na to vprašanje ni težak. Kdor nima drugih vilic, prime jed kakor Turki in Perzijani z vilicami svoje roke, ali pa jo zasači s špicastim nožem ali pa z dolgo iglo, s ktero jedó Kitajci. Pa to mora ostudno biti z rokami segati v skledo? Ljudstva v jutrovih deželah, ki imajo za vilice svoje roke, si pred vsako jedjo, ktera na mizo pride, umijejo roke, in potem že morejo rabiti namesti vilic svoje roke, za kar jo je Bog vstvaril. Sicer pa v teh deželah pridejo vse jedi le drobno zrezane na mizo, da ne potrebujejo noža in vilic, da bi jih še le rezali.

Položimo zdaj vilice na stran, pa poprimimo za nož. Tudi podoba noža je Stvarnik vstvaril človeku v njegovem truplu. Ali niso sprednji zobje to kar je nož, kteri mora še veliko drobnejše zrezati to, kar je nož že enkrat zrezal.

Tudi divje ljudstva poznajo nož, in skor da ga ni ne naroda na svetu, kteri bi ne rabil noža. Nože si napravljajo ljudje iz kamna, iz terdega lesa, iz živinskih zob in kosti. Predelječ bi mogli seči, ako bi nože vsake baže popisati hotli.

Ko je železo prišlo v občno rabo, takrat se je tudi za nože začel najimenitniši čas. Odsihmal si je narejal vojak, lovec, pastir, kmet, vertnar, mizar, kuhar, brodnik, pisar, podobar, bukvovez, mornar in vsak drug svoj nož. Nož je pa tudi stari oče meča, kôse, serpa, žage, sekire, *) škarij in vsega drugega nožu podobnega orodja. Vse to je bilo pred vilicami.

Društvo sv. Mohorja.

Slavni vrednik „Slov. Prij.“ gosp. A. Einšpieler piše v poslednjem listu o zadevah društva sv. Mohorja sledeče pretehtanja vredne besede, ktere tudi mi svojim bravcom na znanje damo. Naj, prebravši nasvetovane predloge, svoje misli potem razodenejo „Slov. Prijatlu“ ali pa naravnost slav. društvu. Tako-le se glasi gori omenjeni sostavek:

„Djal sem v poslednjem listu, da se našemu društvu bliža ljuba vigred. Res, da je naše društvo nekako spalo pozimsko; nisi slišal od njega ziniti ne besedice. To ni prav, to je smert, — zdaj se pa smehlja ljuba vigred, ki oživlja vse stvari, in bo oživila, ako Bog hoče, tudi društvo

*) Poglej današnji spis Terstenjakov o sekiri.